

Phetla

Kwalojolo e leditswe

DEPARTMENT OF BASIC EDUCATION
2011 - 11 - 10
PRIVATE BAG X 110 PRETORIA 0001
PUBLIC EXAMINATIONS

28/11/2011

[Signature]

Mcabe S
28/11/2011

Memorantamo o, o na le ditsebe di le 24.

28/11/2011
[Signature]

28/11/2011
[Signature]

MADUO: 80

MEMORANTAMO
 NGWANAITSELE 2011
 PAMPIRI YA BOBEDI (P2)
 SETSWANA PUO YA GAE (HL)

MOPHATO 12

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

basic education

KAROLO YA A: POKO**Maboko a Setswana – MK Mothoagae****POTSO 1 (POTSO YA TLHAMO)**

ELA TLHOKO: Mo thamong ya motlhatlhajwa go tshwanetse ga akarediwa dintlha tse di fa tlase. Go tlaa dirisiwa ruboriki ya maduo a a kana ka 10 go tshwaya thamo ya motlhatlhajwa.

A ke bona bongwetsi? – GK Setou

- Mmoki o senola maikutlo a kutlobotlhoko le go tshwenyega ka mokgwa o betsi ba tsholwang makgwakgwa le go sotlwa fa ba le kwa ba nyetsweng gona.
- Se se dira gore mmoki a ipotse gore a tshole e e sa siamang e, ke yona bongwetsi tota.
- Mmoki o kaya gore tiro e nngwe le e nngwe e lebane ene fela, ga go na le fa e le ope yo o mo tlhagang thuso le e seng go mo utlwelela botlhoko tota.
- Mmoki o tlhagisa gore le fa a dira ka natla le botswerere, ga go na le fa e le mothonnyana ope yo o mo akgolang gore o ntsheditse tiro dimala.
- O kaya gore o kgobwa ka mafoko gore ke ngwetsi ya setshwakga, go na le go akgolelwa bontle bo a bo dirileng.
- O lela ka gore o tlhola a emeletse motshagare otlhe, letsatsi le mo fisa mo go maswe, a se na boikhhutso.
- Fa monna wa gagwe a goroga, mmatsalaagwe o mo tladika ka dipuo tse di maswe mo go mogatse.
- Mogatse o mo pataganela le mmatsalaagwe ka go mo kgoba ka mafoko le dipuo, go na le go mo ema nokeng.
- Mmoki o ipotsa gore a bongwetsi ke gona go tlhoka go rera dilo tsa lelapa la gago le molekane wa gago.
- A bongwetsi ke go tshelala mo mathapeng le mo ditshabong tsa batho ba ba tshwanetseng go go ema nokeng.
- Mmoki o ipotsa gore a o dirwa dilo tse e kete ga a na mme yo a mo tsetseng kgotsa e kete o tlisitse mo a nyetsweng gona.
- O tlhalosa gore o a itse gore bongwetsi ga bo simolole ka ena, fela ba gagwe e kete bo feteleditse ka tshwaro e e makgwakgwa e.
- Mmoki o pegwa molato wa go palelwa ke go tshola ngwana wa bobedi.
- O bona go le botoka go boela gae ka a sa latlhwala.

KGOTSA**POTSO 2 (DIPOTSO TSE DIKHUTSHWANE)****Maboko a Setswana – MK Mothoagae****Moratwa yo o tlhadilweng – LD Raditladi**

2.1 Kutlobotlhoko ya go tlhalwa ke moratwa wa gagwe.

(2)

- 2.2 Le mesimana ke e okometse yothe. (2)
- 2.3 Enjambamente. Go tisa go relela ga poko/go tsweletsa kanelo ka bonako mo molatsetong o o latelang/kelelo ya kakanyo (1)
- 2.4 Mmoki o kaya gore o ya go kopa thuso mo bathong ka go ba thalosesa gore moratiwa wa gagwe o nyelitse le monna yo mongwe. (2)
- 2.5 Se ileng se a bo se ile mosima-motlaela-thupa, lesilo ke moselatedi/selo se o se pateletsang se tsenya dingalo/gantsi o lemoga bothokwa jwa motno fa a sena go tloga fa thoko ga gago. (Dikarabo tsa bathathojwa di sekasekwe). (2)

KGOTSA

POTSO 3 (DIPOTSO TSE DIKHUTSHWANE)

Maboko a Setswana – MK Mothoagae

Loso – MD Mothoagae

- 3.1 Loso ga le tihaole, le tsaya mohumi le mohumanegi mme ga le tshwane le tlaa e e thophang bahunanegi feia. (2)
- 3.2 "Ana loso o sethogo jang go ipoa kgatsu" / "O mpone bosela maloba, gompieno ke khutsana". (2)
- 3.3 Mmoki o kaya gore loso lo sutlhelela gongwe le gongwe, ga le na gore a o a rata kgotsa ga o rate e bile ga le fe motno sebaka sa go laela. (2)
- 3.4 Tiogelo. Go bontsha moretheto o o rileng mo meleng/ditemaneng / Go somarela matoko. (1)
- 3.5 Go naya loso maikuto a setho, a go bolaya le go utlwisa bothoko. (2)

[10]

KGOTSA

POTSO 4 (DIPOTSO TSE DIKHUTSHWANE)

Maboko a Setswana – MK Mothoagae

Aferika – LD Raditadi

- 4.1 Bontle ba naga ya Aferika/lorato lwa lefatsho la rona. (2)
- 4.2 Letatsho la Aferika le tshwana le lekgarebe le le ratwang ke makau a dinatla. (2)

4.3 Mmoki o dirisa mothotatsotlhatlagano gonne o tshwantshanya letatshe la Aferika le mose tsana yo montle. Ponagalo e, e thusa go senola, go totobatsa le go bopa setshwantsho sa bontle jwa Aferika ka go bo bapisa le mose tsana yo o kgablleng ka sefetera le gauta. Bontle jwa Aferika bo bonwa mo monyenyong o o phatsimang le mo bonteng jwa gauta. Tseno ke dimenerale tse di ungwang go tswa mo Aferika.

4.4 "Letatshe le ke mose tsana/sefetera ke meno a gagwe" - Gore mmusi a tlhologanye bontle jo bo buiwang ka go bopa setshwantsho sa mose tsana a galaletswa ke sefetera, gauta le teemane.

LE

POTSO 5 (POTSO YA TLHAMO)

Tshingwana ya Maboko – MC Kgasi

ELA TLHOKO: Mo tshamong ya molhatlhojwa go tshwanetse ga akarediwa dintlha tse di fa tlase. Go tlaa dirisiwa ruboriki ya madu a a kana ka 10 go tshwanya tshamo ya molhatlhojwa.

Ingapele, mošwai – MC Kgasi

- Mmoki o ikuela go mošwa go tsoga mo borokong, go emeela ka dinao a tširele, e se re ka moso a ikohlhaya nako e setse e ile.
- O kopa mošwa go ithuta nako e sa nise e mo letla.
- A re mošwa a se ka a dira dilo a le mongwe fe!a, a ikaege ka bolhogoputswa gore fa botshelo bo nna thata, a me le seikokotelo se se ka mo thusang.
- O ikuela go mošwa go ithuta dikoma le go letsa lepatata la nwa go dibela setso le go tihokomele morate.
- Mmoki o lopa mošwa go se dire dilo a sa akanye, a se direle dilo mo lefing.
- A re mošwa a dire dilo a itse se a se ikantseng.
- Mmoki o gakgamadiwa ke mošwa fa a re ga a batle thuto ya segompiano mme a sa itse se a se ikantseng.
- O eletsa mošwa go sisimoga le go tshaba dilo tse di isang kwa tatlhegong.
- Mmoki o rata mošwa a ka ithuta thata gore a kgone go nna lesedi la go dirisa khumo e e boitshegang ya naga ya roma.
- A re bašwa ba ne dingaka le babuleledi go thusa setshaba le go se boloka.
- O lemosa bašwa go se diiwe ke dilo tse di se nang boleng mme ba itome sankathle go direla naga ya bona.
- Mmoki o lemosa mošwa go tsoga borokong gonne go senyegile, fa a sa lemoge o tlaa thanya go le thari.

[10]

KGOTSA

POTSO 6 (DIPOTSO TSE DIKHUTSHWANE)

Tshingwana ya Maboko – MC Kgasi

Seleo sa motshwarwa

- 6.1 Go ikothaya ga motshwarwa. (2)
- 6.2 A kutlobotlhoko/sulafalelwa ke ditshaelo tsa tsala. (2)
- 6.3 Badimo ba tlaa go huralelo/ka wela mo diateng tsa batho ba ba sa go rateng/ka sulafalelwa ke botshelo wa sala o maketse. (2)
- 6.4 Tsa'go, tsa'go - e golaganya mela mengwe ya ditematheto tse di tsamaelanang ka dikakanyo/Go somarela mafoko.
Ka tshoafalela/go tsaya dikeletso/tsa'go.
Ka itumelela/go tshoafalela tshotlhomiso/tsa'go - Tshataganyo ya popego - go gatelela bokao jwa go ikothaalela go reetsa dikgakololo tsa tsala e e bosula/tlogelo - E naya leboko moribo o o bonako, ka go dirisa tsa'go boemong jwa tsa gago.
Tshoafalela, tshoafalela - Tshokagano - go naya leboko lonko lwa kopelo. (Dikarabo tsa bathathojwa di sekasekwe). (2)
- 6.5 Tshwants'hanyo e e dirisitsweng e thusa go utlwatsa tshakathakano le dintwa tse mmoka di dirileng ka go mmapisa le ntsu e tsobera metsi. (Dikarabo tsa bathathojwa di sekasekwe). (2)

PALOGOTLHE YA KAROLO YA A: 30

[10] (2)

KAROLO YA B: PADI

POTSO 7 (POTSO YA TLHAMO)

ELA TLHOKO: Mo tihamong ya mohlathojwa go tshwanetse ga akarediwa dintlha tse di fa tase. Go tlaa dirisiwa ruboriki ya maduo a a kana ka 25 go tshwaya tiro ya mothathojwa.

Leba Seipone – Kabele Kgatea

- Motswagauteng o gola le go tihalefa a bidiwa ka maina a le mantši a kgobo le tshofo, fela maina a, ga a ka a mo nyemisa mooko le fa mo dinakong dingwe a ne a tše a ipotse gore a tota ke mothomontsho ka moo a neng a tšewa ka teng.
- O godisitšwe ke nkokaagwe ljelele, a sa tše batsadi ba gagwe ba ba mo tšeseng fela o ne a nna pelotelele go batla go tše batsadi ba gagwe.
- Mosala o mo ila ka letlho le le boitshhegang. Letlho la ga Mosala, dipuo tša go kgoba le maina a tshofo, tšotho di aga le go tšisa Motswagauteng gore a se ka a tihoboga mo botshelong.
- Seipone le mafoko a mosadimogolo ljelele e nna pilara le seikokolele tše Motswagauteng a ikaegang ka tšona ka dinako tšotho fa a thatalelwa ke botshelo.
- Motswagauteng o bogisiwa ke Teko le Moleko ka go mo tšhosa ka sepoko sa maitirelo. O boitshoko gonne o bogisiwa le go itewa mo go bothoko ke Mosala morago ga go timetša podi mme ga go kwa a ka bonang thuso gona ka mosadimogolo a setse a iketše badimong, o bona se se botoka e le go inaya naga.
- Motswagauteng o dibadiwa ke serame mme o selwa ke Mokwepa yo o rellang batho go dira dipheko ka bona. Kwa ga Mokwepa o beelwa ke Cokatweng yo o lemogang fa e le morae mme o mo ngwegisa ka kgoro ya sephiri.
- Go tloga kwa ga Mokwepa, Motswagauteng o leba Foreiborogo kwa a lekanng maano a go itshedisa le Kabo ka go kgoromeletša batho ditlho.
- O wela dingalo ka go thusa gore legodu le le phamoletšeng mosadimogolo wa mosweu sekgwama le tšwarwe. O teketiwa ke batho mo go maswe ka ntšha ya se mme o amogelwa kwa bookelong a le fa gare ga loso le botshelo. Semelo sa gagwe ga se mo letle gore a ineele morago ga go bona lepodisi le a le boneng kwa ga Mokwepa le batla gore a tšholole kgetši ka e ama monnaalona.
- Motswagauteng o bona se se botoka e le go tšhabisa mala ditlhokwa. O leba Matikeng, o robala le batho ba ba nang mo mebling kwa kerekeng. Botshelo jo bo makgwakgwa jo, ga bo mo nyemise mooko.
- Bopelokgale ba gagwe bo mo kgontšha go fetela Gauteng a se na tšekete ya terena le fa a ne a thusiwa ke batho ba ba mo koleketšeng madi a tšekete.
- Kwa Gauteng Motswagauteng o tšhela botshelo jo bo kotši jwa go robala kwa mekhukung ya baipeli le Alberto le Salamina. O lwala thata fela ga a ineele mme o thusiwa ke Alberto le Salamina.
- Ditshikare tša gagwe di mo lemosa kotši e mo lebling mme o a tšhaba morago ga go bona Salamina a rekisetša Sedupe moriri wa gagwe. Botlhale ba gagwe bo mo lemosa gore a ka itshedisa ka kgwebopotlana ya go beola batho moriri.
- Botlhale le bopelotelele ba gagwe bo mo rotloetša go tšena sekolo sa bosigo

mme o falola ka maemo a kwa godimo.

- Maikaelelo a gagwe a mo lebisa Kerisetoropo kwa a kgathhanang thu! le Mmasapanapodi yo o neng a direlwa ke nkokoagwe ljelele.
- Ga a ineele mo mathateng a tihaoele a kopaneng le ona kwa sekolong sa Foreborigo mme kwa bofelong go nna le poelano ka ntlha ya gagwe.
- Motswagauteng o pelokgale gonne ga a nna le bothata fa mapodisi a mmalla go nna paki mo tshetkong ya polao ya ga Mokwepa yo o bolalweng ke Gokatweng, a mmolaela gore o dirile gore a bolaye *Jankie Smook* (raagwe Motswagauteng) le go leka go bolaya Motswagauteng, kwa tshetkong ke gona Motswagauteng a lemogang gore Gokatweng ke mmaagwe mme *Janie* ke rangwanaagwe.
- Tsotlhe di ya bokhutlong, Motswagauteng o boela Motsitane mme o a kitse jaanong gore ke ngwana wa ga Gokatweng le *Jankie Smook*, le gore leina la gagwe ke Fuso, e seng la tshoilo la Motswagauteng.
- Maina a tshoilo, go sotlwa le go itewa ke Mosala, mathata a kopaneng le ona mo botshelong le botshelo bo bo makgwakgwa, bo a neng a sa itse gore a e tla re le ntsha nko a be a tshela, tsotlhe di ageletse mo go bopeng semelo se se thata sa ga Motswagauteng, sa motho yo o neng a sa ineele le fa go le thata jang, yo o neng a ikantse pilara e a neng a e tlogelitse ke mosadimogolo ljelele, e leng seipone le matoko a a neng a mo emisa ka dinako tsotlhe fa a phuthhamo.

KGOTSA

POTSO 8

Leba Seipone – Kabelo Kgatea

(1)	8.1	Mosala.
(2)	8.2	Lala go nna swelane e wele.
(4)	8.3	"Leba seipone ngwana wa ga Gokatweng, o due le motho yo o mmonang mo go sona, o mo rate, o mo tlole, o mo tshope gonne go se motho ope yo o mosola go feta ena mo botshelong jwa gagwe. Leba seipone Motswagauteng, leba seipone"
(2)	8.4	A ne a tlosa Motswagauteng mo monaganong wa go ipolaya, a itshokela botshelo le fa bo ne bo le bokete/thata.
(2)	8.5	O ne a sa dire kgotsa a ise a ke a dire.
(2)	8.6	Ke motho yo o sa ineele mo botshelong, o dira ka ntlha go tithhelela maikaelelo a gagwe/o tihogobonolo/o botlhale. (Dikarabo tsa bathatlhojwa di sekasekwe).
(4)	8.7	Ka yona Motswagauteng o fisegele go kopana le motho wa nomore e e tihageleng mo keetaneng, ka jalo ditragalo tsa padi di tswelela pele mo matlhomong a ga Motswagauteng a go batla se keetane e se mo tsholetseng.

8.8 E dirile gore botshelo jwa ga Motswagauteng bo bolokwe ke Gokatweng go tsweletsa morero pele. (2)

8.9 E mo tiholela tsholo le go kgoywa ka mafoko mme tse di aga semelo sa motho yo o kgotlelang le go itshekela mathata a botshelo. (2)

8.10 Nka lopa Modimo go ntsaya go ntlosa mo tsholelong e ke leng mo go yonal ke ka boela kwa go malome Mosala go ikopela matshwaro a go timetsa podi le go mo solofetsa go tsogelela ka le le latelang go e batla. (Dikarabo tsa bathatlhojwa di sekasekwe). (2)

8.11 Lorato lwa motsadi mo ngwaneng ga le na selekano e bile ga go sepe se se ka le etang pele/letsogo la mmuso le lelele/le fa o ka e buela lengopeng magakabe a go bona. (Dikarabo tsa bathatlhojwa di sekasekwe). (2)

KGOTSA

POTSO 9 (POTSO YA TLHAMO)

Omphile Umphi Modise – DPS Monyaise

ELA TLHOKO: Mo tihamong ya molthatlhojwa go tshwanetse ga akarediwa dintlha tse di fa tlase. Go tlaa dirisiwa ruboriki ya maduo a a kana ka 25 go tshwaya tihamo ya molthatlhojwa.

- Go nna sephiri ga ga MmaMosidi go mo tiholelse khutsafalo le mathata. O aga a le pelopedi, a sa itse gore a boelele mogatse ka ga Omphile kana nyaya, mme se se mmakela mathata le khutsafalo tse di sa feleng. O bona botoka e le go swa senku, gongwe a boifa gore mogatse o tlaa mo tsaya jang.
- Fa mogatse a tswa a ya tirono o tswa lesholo la go batla morwae mo mebleng. Ka a ne a tshwalle Omphile ka fa morago ga tsebe, o ne a tsamaya a okomela dana ba basimane go leka go bona gore a ga se morwae.
- Ka go dira jaana, batho ba ne ba mo tshaba e bile ba mmitisa dinalananya fa bangwe ba akanya gore ga di mmogo.
- Segakocodi sa ga Motlalapule ga se mo robatse, se mo tshwenya nako le nako, bogolosegolo fa a bona Mosidi a ntse a gola mme a sa itse se se diragalang ka morwae kwa o gona.
- Le fa ba ne ba tshola ngwana wa mose tsana e bong Mosidi ga a ka a tswala phatlha ya ga Omphile ka jalo a tsena RraMosidi ka leano la gore ba ye go itseela ngwana wa mosimane kwa Oiantl, maikaelelo e le gore a tle a tihophe wa gagwe ka a ne a tla mmona ka letshwao.
- Kwa kgodisetso o tihagenelela kwa pele go keleka basimanyana botlhe ka fa morago ga ditsebe, ka Omphile a ne a na le lebadl ka fa morago ga tsebe.
- Fa a lemoga fa Omphile a se teng o tihalosetsa monna fa go se ope yo o mo gapang maikutlo go nna ngwana wa bona.
- Go sa boelele monna le go sa tihlele Omphile kwa kgodisetso go tsenya

[25]

Motalepule dingalo, o simolola go boga mo moweng ka ntsha ya go jewa ke lekuntu le le itsiweng ke ene fela.

- Motalepule o simolola go othega, o balabala ka pelo le go akanya fa morwae a iketse boyabatho.
- O ya go batla Omphile kwa mafelong a ba ba itidimaletseng mme o boa ka nngoba e sa fothwa.
- Ramosidi o mo tabogisa le dingakaka tse di farologaneng mme ga go nko e e tswang lemina.
- Ka go retelewa ke go fitlhelela morwae, ka a ne a gopotse gore fa a mo tshwalle ka fa morago ga tsebe, go tlaa nna bonolo go mmona, o felelets a selwa tsatsi lengwe le lengwe mo mebleng.
- Ka e ne e le tiwaele ya ga Modise le mogatse go lekola balwetši mo motšeng, ba ne ba jela MmaMosidi nala.
- Modise o gakgamalela gore ke mang yo o mmitšang ka leina la Omphile morago ga sebaka se seleele a sa le dirise, le gona ka le ne le sa itsiwe.
- Ditragalo tsothe tse di kailweng fa godimo di diragala ka ntsha ya fa MmaMosidi a fitšetse monna sephiri sa gagwe. Tsothe tse di mo tiholela mathata le mahutsana.

[25]

KGOTSA

POTSO 10

Omphile Umphi Modise – DPS Monyaise

- 10.1 O ne a tshaba basetšana ba ba neng ba mo logetse leano / o ne a boffa go wela mo seraing. (2)
- 10.2 Nnyaya - e ne e re fa a bona Mosidi a gopole Omphile. (2)
- 10.3 O kgonne go tswelela ka ditluto tsa gagwe go fitlha a di wetsa. O ne a itshekela kgomo ya gaabo ya set seno e e neng e gana go ya gae go fitlha a goroga le yona bosigo. (3)
- (Dikarabo tsa bathathojwa di sekasekwe).
- 10.4 Mosadi mongwe wa bophirima, o kile a re o a le leka mme ba tsoga ba mo fithelela a le mošampa. (2)
- 10.5 Bogologolo go sa ntse go rulwe dikgomo/morafe o busiwa ke kgosi/pula e sa ntse e fethiwa. (2)
- (Dikarabo tsa bathathojwa di sekasekwe).
- 10.6 Ee - ka gonne Thandi o ne a mo tiholele ka ntsha ya fa a mo gaisa ka bontle. Nnyaya - ena a ka bo a ganne go tsena mo phaposing ya ga Thandi ka a itse a sa mo rate. (2)
- 10.7 O ne a le kemonokeng - ka go tsoga a wa le mosadi wa gagwe ka dinako tsothe. (2)

10.8 Go mo ngokela gore a tle a kgone go bua le ene/go ipala mabala a kgaka/go mo lemosa fa a ne a mo itse. (Dikarabo tsa bathathojwa di sekasekwe). (2)

10.9 Ke ne ke tlaa tshola lesa le gonne le se na molato/ke ne tlaa ya kwa Lefapheng la Pholo go kopa thuso ya go lemola. (Dikarabo tsa bathathojwa di sekasekwe). (2)

10.10 Ee - gongwe Modise o ne a tllie go mo tloha le go bolelela mmaagwe masana a kokometse. Nnyaya - e kete Motlalepule a ka bo a tshetse lobakanyana gore a tle a tshlosetse morwae dilo tsothe tse di diragetseng. (Dikarabo tsa bathathojwa di sekasekwe). (2)

10.11 Ke ne ke tlaa dumela gonne ke lemoga fa mosadi wa me a koafalela pele letsatsi le lengwe le le lengwe, ke sa itse se se mo jang / ke ne ke tlaa gana gonne re setse re na le ngwana yo e leng wa rona / ke ne ke tlaa gana ke re re tsholelele ngwana wa rona/wa mosimane. (Dikarabo tsa bathathojwa di sekasekwe). (2)

10.12 Ee - gonne o rata mosadi wa gagwe ka pelo yothe ya gagwe/a mo direla sengwe le sengwe se a se thokang Nnyaya - o ne a tshwanetse go ka bo a kopile mosadi go mo tsholela ngwana wa mosimane/ba ka bo ba tihophetse yo mongwe fela wa ngwana wa kwa kgodisetseong. (Dikarabo tsa bathathojwa di sekasekwe). (2)

[25]

KGOTSA

POTSO 11 (POTSO YA TLHAMO)

ELA TLHOKO: Mo tihamong ya mothathojwa go tshwanetse ga akarediwa dintlha tse di fa tlase. Go tlaa dirisiwa rubonki ya maduo a a kana ka 25 go tshwaya tshamo ya mothathojwa.

Masego – G Mokae

- Mosadi wa ga *Vusi* o ne a mo tihala, a mo thibela le go naya bana ba gagwe lorato.
- O ne a bolaya kgathhego ya ga *Vusi* mo basading ka matsiholo a gagwe.
- O ne a simolola boaka le makau a a neng a kgona go mo isa kwa menateng e *Vusi* a neng a sa kgone go mo isa gona ka ntlha ya kiletso ya gagwe.
- Morago o ne a tsenya kgetsi ya go tihala mme a tshela bana ba ga *Vusi* mowa o o maswe go nna kgathhanong le raabona.
- *Vusi* o ne a tihologelela bana ba gagwe mo go botlhoko thata mme a eletsa go ba bona.
- Masego o ne a tsena mo botshelong jwa ga *Vusi* jwa dilabe le dikiletso tse dintsi.

- Masego o ne a ipotsa gore a o tlaa kgona botshele jwa maparego le *Vusi*.

- Masego le ene o ne a tla ka matsadi a a boneng mo go se a sa kgone ng go se bita lerato.
- Mabadi a a boneng fa a ithwala Sello, ngwana yo a mo imlieng ka nthla ya go thoka maikarabele gonne a ne a betelelwa ka nthla ya go tshela.
- *Nomile* o itse sentle fela gore pele *Vusi* a ka tswa mo sedikeng sa magiseterata, o tshwanelewa ke go bona teta go tswa go badiredipuso ba gantsi ba mo ganelang ka yona mme o ba tseetse kgakala le *Vusi* morago ga thalano ya bona.
- O kgona go ba bona fela ka molemo wa gagwe mme mo malatsing ao o ne a se na molemo ope.
- Mo bokhutlong ba 1975, kiletso ya ga *Vusi* e ne ya se ka ya ntshwafadiwa gape.
- Seno se ne sa naya Masego tsholofelo fa kamano ya bona ya lorato le *Vusi* e tlaa gola thata.
- Tsholofelo ya ga Masego e ne ya se ka ya nna ka moo a neng a akanya ka gone mme a tla a hutsa letsatsi le kiletso ya monna wa gagwe e fedisitsweng ka lona.
- Se se neng se naya Masego tshupo e ne e le go lemoga ka moo *Vusi* a ratang Sello ka gone mme e bile a solofetsa go mo thokomelela sentle.
- Masego le *Vusi* ba kopanngwa mo lenyalong ka 13/12/1966.
- Masego a leboga Morena gobo a mo kopantse le monna yo o bothale le popelonomi.
- Masego a batla mosadi wa ga *Vusi* wa nthla le go mo lemosa kotsi ya go fetola bana dikhutšana rraabo a sa ntse a tshela.
- *Vusi* a kgona go bona bana ba gagwe kgapetsakgapetsa.
- Bana ba ga *Vusi* ba tshedisana sentle le Sello mme tsothe tsa tsamaya ka thelelo.
- Dikhuduego tsa 1976 tsa bana ba dikolo tse di neng di le kgathanonng le *Bantu Education* tsa anama le *Alexandra*.
- Kiletso ya ga *Vusi* e ne e tloisitwe mme a simolola go ibila le mebila a akgola bana ba banye ba ba kwalang ditragalo mo mebileng ya *Soweto* ka madi a bona.
- Mo botsheiong jwa nyalano ya gagwe le *Vusi*, mapodisi a ne a atisa go ba etela ba sa lalediwa mme ka dinako tsothe ba tla ba bitle.
- Ka nako e ba ne ba tsena ka boitumelo e kete ba lile go bega lenyalo kgotsa botsalu jwa ngwana.
- E ne e le letsatsi la boraro *Vusi* a sa boela gae fa e sale a re o tlaa tla thari ka a na le kopano e e bothokwa le baeteledipele ba bana ba dikolo.
- Mapodisi a ne a isa Masego kwa kgolegelong mme ba mmonntsha setopo sa ga mogatse, se na le ntho e e boteng mo lerameng la molemma le tse dingwe mo sehubeng.

KGOTSA

POTSO 12

Masego – G Mokaie

- 12.1 O godisitse ngwana yo o ka bong a bolaiwe e sa ntse e le lesesa go nna ngaka.

(2)

Phetla

Kwalololo e lleditswe

[25]

- 12.2 Go thubegelwa ke lelapa go mo tshoetse loso.
 Botshelo jwa gagwe ba simolola go nna le mathata a le mantši. (2)
- 12.3 O na le lerato la nnete, ga a batle go fitlhelela Sello dilo dingwe tse di amang lerato la gagwe le Masego/ botho le kagiso ka gonne ga a lwele gore ngwana a fetole setane.
 (Dikarabo tsa bathathojwa di sekasekwe). (2)
- 12.4 Masego o ne a tihuta ka diposo tsa gagwe mme a tsaya makarabelo a a tletseng a go godisa morwae le go tlla gore a gate fa a ne a gatlle gona. (2)
- 12.5 O ne a sa tihole a batla go utlwa sepe ka makau
 O ne a lebetse go tihokomela mmaagwe le morwae ka dinako tsothe.
 E mo thusitse go bona leka la nnete le le neng le mo rata le go tshagetša ngwana wa gagwe mo dithutong.
 (Dikarabo tsa bathathojwa di sekasekwe). (3)
- 12.6 Go bona bathobantsho ba golosegile.
 (Dikarabo tsa bathathojwa di sekasekwe). (2)
- 12.7 O iphithelela a imile ngwana a sa ikaelela ka ntina ya go leka go kgotsotatsa tsala. (2)
- 12.8 O na le lerato - o amogetse Masego kwa ntlong ya gagwe.
 O kemonokeng - o ne a lekola Masego gangwe le gape kwa bookelong/ kgonne go bonela Masego tiro e e dirlieng gore ngwana wa gagwe a tsweletse dituto.
 (Dikarabo tsa bathathojwa di sekasekwe). (1)
- 12.9 Bathobantsho ba ne ba bolaelewa lesidi/pasweu ba ne ba sotla bantsho./
 Maikuto a letihoo/kutlobotlhoko./tenega./ipuseletso. (2)
- 12.10 Ee - ngwana yo mongwe le yo mongwe o na le tshwanele ya go itse batsadi ba gagwe.
 Nnyaya - gonne rraagwe ga a ka a tshwenyegela go itse kwa morwae a leng teng.
 (Dikarabo tsa bathathojwa di sekasekwe). (2)
- 12.11 Puso ya tlhalele e ne e sa letlelele kimo ya moithuti wa sekolo, o ne a kobywa, fela puso ya gompieno, le fa o imile o na le tshwanele ya go tsena sekolo. (2)
- 12.12 Ee - ga go na motsadi yo o ka dumelang gore ngwana wa gagwe a dirwe lekgoba la thobalano.
 Nnyaya - o ne a tshoga gore o tlaa kobywa mo polaseng le ba lelapa la gagwe mme ba bolawa ke tlala le go tihoka bodulo.
 (Dikarabo tsa bathathojwa di sekasekwe). (2)

25 PALOGOTLHE YA KAROLO YA B:

KAROLO YA C: TERAMA**POTSO 13 (POTSO YA TLHAMO)**

ELA TLHOKO: Mo tlhamong ya molhatlhajwa go tshwanetse ga akarediwa dintlha tse di fa tlase. Go tlaa dirisiwa ruboriki ya madu a a kana ka 25 go tshwaja thamo ya motlhatlhajwa.

Matsapa di a tsaya kae? – SS Moku**SEKOROPOLAPA**

- Nkefi o ne a sa nyalwa, mme a sa leke go ipatlela leka le tla mmayang fa fatshe. O ne a ipelle mo go ralalapa e bong Ntope. Mafenya o ne a mo rata, mme a ipala mabala a kgaka mo go ene. Nkefi ka a ikantse Ntope o ganana le topo ya ga Mafenya.
- Mafenya o roma Dikobe gore a mmuelele mo go Nkefi gonne ba tsene sekolo mmogo. Nkefi o bolelela Dikobe fa Mafenya e se wa maemo a gagwe. O bolelela fa raagwemogolo e le kgosi kwa Lefurutshhe, e bile a na le ntlo e e leng ya gagwe. O bolelela Dikobe fa a na le madi e bile Mafenya e le sekoropolapa.
- Dikobe o mo gakolola fa ditlhotlho tsa lefatshhe di sa ka ke tsa mo tswelela mosola fa a setse a godile mme go gomotsang fa a setse a godile.
- Setswana sa re fa mosadi a inama o a bo a ikantse molokolo. Ke nnete Nkefi o gana Mafenya jaana gonne a ikantse gore o tlaa ratana le Ntope. Dikobe o lekile go mo eleletsa gore a ipatlele monna yo o tlaa mo nyalang ka Ntope a nyetse mme a gana go mo reetsa. Dikgakololo tsa ga Dikobe e ne ya nna lefela gonne ga a ka a di isa tlhogong.
- Ka gompieno go ne go sa tshwane le maloba, mo o neng o fihlela mosetsana a swela ka fa teng, Nkefi o inelela mo phataneeng kgotsa ka ntsha ya fa a na le dillo tsothe mme felela a tlhoka molekane e bile a palelwa ke go ipala mabala a kgaka gonne e ne e le molai. Bojawa o bo nosiwa ke eng ka a ne a na le dillo tsothe.
- Ka ntsha ya maruo a lefatshhe a neng a na nao, o kgona go oka Ntope ka ona mme go ise go ye kae ba bo ba ratana. Ka bonako jo bo sa fediseng pelo, Ntope o setse a nna kwa ga gagwe e bile o fihlele le dinotlolo tsa ntlo ya gagwe.
- Lelela la ga Ntope le a thubega ka ntsha ya ga Nkefi yo o rulieng monna ntswa a na le kwa ga gagwe. Mogatsa Ntope o begetla bagolo fa Ntope a sa tlhole a robala mo lelapeng.
- Morago ga gore Ntope a bone kotsi ya sejanaga, go fihlelwa Nkefi kwa bookeiong boemong jwa ga mogatsa Ntope. Ga a na dilhong kgotsa gona go swaba gore mogatsa Ntope o tla re eng fa a ka mo fihlela kwa bookeiong gonne a ikgantse tlhogo ka go se ope yo a mo ikantseeng kwa ntle ga Ntope.
- Fa Ntope a se na go di tlolla le badimo, o lela go gaisa le mogatsa moswi gonne go se ope yo o tlaa tlholang a monna. Mafenya yo o neng a mmitisa sekoropolapa le ena o tsweletse ka botshelo, o nyetse e bile o na le mosadi, bana le lelapa mme jaanong ga a na ope yo a ka lelelang mo go ena.
- Seno se dira gore a ineele go feta mo motagang le tlong a sa ye jaaka e kete ke

ena motholagadi.

- ○ ne a tshwanetse gore a se ka a isa dilhoto tsa gagwe kwa pele mme a lekalekanye botshelo, a ipatlele montsamaisaloeto wa gagwe yo o neng a tlaa mo nyala go na le go ikanya moteti wa tsela a tshwana le Ntlope jaana gonne go sa tsitse fa kgotsa e ne e tlaa re morago ga go ijela mahumo a gagwe a boela ga gagwe kwa mosading le bana ba gagwe mme a mo tlogela fela jalo ka a ne a na le kwa ga gagwe.

[25]

KGOTSA

POTSO 14

Matsapa di a tsaya kae? – SS Mokua

- 14.1 ○ thusitse gore madi a inšorense ya moswi a kgone go tswa go re go rekwe lekase.
- 14.2 Gore a tle a amogele madi a inšorense.
Ngwana wa gagwe o ne a adimilwe fela ga a dirilwa lenyalo.
Ngwana wa bona a ka se bolokelwe kwa matikring ba na le ntlo e kgolo. (3)
- 14.3 ○ lenyatsa ka go tšenatsena dikgang tsa bagolo/ga a tlotle ba bogadi ba ga kgatsadie. (2)
- 14.4 Go lwelwa setopo sa Kgabele. (2)
- 14.5 Nyaya - gonne ba tshwanetse go reka lekase la madi a lekaneng gore ba tlogelele Raesebo madi/gore a tle a kgone go tlamela ngwana/gore a tle a kgone go simolola kago ya ntlo. (2)
- 14.6 Go utlwisana bothoko ka go lwelwa motho yo o ithobaletseng, a sa bone. (2)
- 14.7 Mmaagwe moswi o makgakga, o a ikgantsha e bile o rata madi fa Nkele a na le tšisanommogo le go sa rate go tsena merero ya bana. (2)
- 14.8 Raesebo o bona tletla ya go boloka mosadi wa gagwe. (2)
- 14.9 Ee - o ne a tšereganya fa Mmatšhatshi le Monyana ba ne ba gapeletsisa gore setopo se tswele mo lapeng la bone. ○ ne a kgona go ba bontsha phoso e ba neng ba tllie go e dira. (2)
- 14.10 Ee - gonne o mo kutlobothokong e bile o ipaakanyetsa go boloka mosadi/batho ba ba ka bong ba mo thusa ke bona ba ba mo bakehang mathata. (2)
- 14.11 Ke ne ke tlaa ba tlogela ba mmoloka mme mo pelong ke itse fa e le mosadi wa me/ba tlaa bo ba ntshutse go somarela madi a me a nka bo ke a diritsitse go filihale/ke ne ke tlaa gana gonne ke ntshutse ditshwanele tsothhe tsa lenyalo. (2)
- 14.12 Batsadi ga ba a tshwanele go tšenatsena merero ya bana ba bona ba ba nyetsweng, ba tshwanetse go ba naya sebaka sa go ikaga le go inaganela. (2)

Kwalololo e leditswe

Phetla

KGOTSA

POTSO 15 (POTSO YA TLHAMO)

ELA TLHOKO: Mo thamong ya mothathhojwa go tshwanetse ga akarediwa dintsha tse di fa tase. Go tlaa dirisiwa ruboriki ya maduo a kana ka 25 go tshwaya thamo ya mothathhojwa.

Ga se Lorato – MJ Magasa

Gadifele

- Motsamai o ne a fetogela ba lelapa la gagwe ka go ne go sa itsiwe kwa a nang gona le gore a o sa nse a dira ka mogatse a ne a sa bone le tuelo ya gagwe. Ba lelapa la gagwe ba ne ba bolawa ke tlala gonne o ne a tshela a kgothositsewe, a godisitse kgotsa a duetse thekethe ya tsele. Bana ba gagwe e ne e kete dikhutsana le kwa sekolong ba sotlega fa raabo a ja dithata.
- Motsamai o ne a ratana le makgarabe a le mararo e bong *Angy*, *Susan* le *Gladys*. O ne a direla makagarabe othe a ka botswapelio ntswa kwa lelaping la gagwe e le mathomola. *Angy* o ne a agelwa ntlo e e nang le motlakase mme fa e sena go felela a kobiwa. *Susan* e ne a rekelewa bene gammogo le go agelwa lebenkele. Morago ga foo *Susan* le e ne o mo ntsha ka baki e a tsileng a e apere. *Gladys* e ne o ne a tlhabololelwa ntlo a bo a epelewa le metsi.
- Mogatsa *Gladys* yo o neng a ngadile mo tlong ka nthla ya maitsholo a ga *Gladys* o ne a boela gae mme a fitlhela Motsamai. O ne a mo duedisa dikete di le lesome tsa diranta ka go bo a nse a nna fa ga gagwe.
- Ga tse se sa feleng se a bo se tlhola. Motsamai o ne a felelwa ke tiro mme a boela kwa ga gagwe. O ne a sa felelwa ke tiro fele, le madi a phensene a ne a duetse dikoloi tsa tiro tse a sa bolong go thula ka tsona.
- O fitlhetswe dilo di fetogile kwa ga gagwe. Bana ba feditse dikoloi, mmaabona a dira e bile a iponetse mongwe yo a thusanang nae botshelo. Fa a fitlha kwa ga gagwe o batla gore dilo di tsamaye jaaka di ne di nse.
- Gadifele o ne a mmolelela fa a tshwana nae, a ratwa fele jaaka le e ne a ne a ratwa. O kalle fa le e ne a ile go ba jakela gonne Motsamai a sa dire a tlhola a dikologa le letsatsi mme dijo tsona a di batla.
- O ne a re a tshoke jaaka le e ne a ne a tshokile gonne a ne a itse gore fa yo mongwe a ile majako yo mongwe o sala le lelapa. O boletse Motsamai fa go fetosanwa, mme fa yo mongwe a lapa go tshwanetse ga simolola yo mongwe.
- O kalle fa a ne a ithaya a re ga go botlhoko gonne a mo tlogetse le masasa fa e na a mo tlogela le ba ba godleng. Koloi e ne ya mo tsaya jaaka metha mme Motsamai a sala a idibala.

Selapo

- Gadifele o ne ikuela mokgosi mo lelaping la ga Rre Selapo ka ditiro tsa ga Motsamai. Jaaka baagisane, Rre Selapo o ne a leka go ya go ba agisanya mme o ne a boa ka ngoba e sa fothwa gonne Motsamai o ne a mmolelela fa a palelwa ke lelapa la gagwe e bile a ka tswa a batla go dira mosadi wa gagwe go nna wa bobedi, ka baruti ba dira jalo.
- Fa ditlhale di se na go mo felela morutsheng, Motsamai o kgobokanya baagisane, badiramogo le ditsala go tla go thusa go rarabolola bothata jwa lelapa la gagwe gonne ba setse ba mo fetogetse.
- Rre Selapo o ne a ba bolelela gore go botlhoko fa dilo di nna ka mokgwa o, fele o

Kile a bua le Motsamai, a mmonsha fa a foseisa mosadi le bana mme a gana go mo utlwa jaanong o lelela mo go bona.

- O ne a re fa mosadi le bana ba mo fetogetse, ke ene yo o ipolaileng, mme fa a se na go rialo Motsamai o ne a wela fa fatshe a idibala.
- Selapo a kopa bana ba gagwe go mo thusa mme ba tsamaela. Selapo le ena a tsamaya gonne a ne a sa batle go ithwesa morwalo o o palelang beng ba ona.

Emang

- Emang fa rraagwe a boela gae, o boletse gore a fiwe dijo, e seng diparo le madi a bona. O kalle gore fa e le sejanaga sona o tlaa eletsa go se palama gonne ba sa bolo go bogisega, ba bolawa ke tlala ya bodidi jaanong ena a tla dipitsa di budule a bo a re o ka di laola.
- O kalle fa a sa bone mmaagwe phoso/molato gonne le ena a bone golo gongwe kwa a ka neng a etela gona.
- Fa go biditse baagisane, Emang o boletse fa rraagwe e le moipolai, dilo a di tiriile gonne fa a ka bo a ba goditse sentle le ena a ka bo a lela le bona, a kgala mmaagwe. Fa rraagwe a se na go idibala o ne a re o ithaganetse go ya kwa dikgogometsong.

Lesego

- Lesego ke ena yo ka gale o ne a itsise mmaagwe fa koloi ya ga *bra Dan* e le teng. Ka ga go ratana ga ga mmaagwe le *bra Dan*, Lesego o kalle gore se a ka se kopang ke gore rraagwe a se tingwe dijo mme fa e le tlhokomele le go tseelwa matsapa ga a tshwanelewa ke go tshwenya mmaagwe gonne a ba goditse ka bothata mme a tshwanele go ikhutsa tlhologanyo.
- E ne ya re fa rraagwe a biditse baagisane, Lesego o boletse fa molemo o busetswa kwa o tswang gonne go se molemo o o tlhapisang bosula. Lesego le ena fa rraagwe a se na go idibala o nle o ithaganetse mme o tlaa mmona fa a boa go mo isa ngakeng.

KGOTSA

POTSO 16

Ga se Lorato – Mj Magasa

- 16.1 O gorositse *Bra Dan* kwa ntlong ya gagwe/ itsisitse bana ba gagwe gore o a ratana e ntshe e le mosadi wa lelapa / o etsa monna wa gagwe ka go ratana le *Bra Dan* / ga se sekai se se siameng mo baneng ba gagwe. (Dikarabo tsa bathathojwa di sekasekwe).
- (3)
- 16.2 O reketse *Suzan* bene a bo a mo agela lebenkele/ O mo jete madi mme morago a mo koba/ O mo kobile ka nthla ya gore o bone seo a neng a se batla.
- (2)
- 16.3 Basetsana ba gompieno ga ba ingwaelwe matsetse.
- (2)
- 16.4 Ee - jaaka o ka fithela borre ba bolaisa bana ba bona tlala ka nthla ya dinyatsi tse ba di diralang sengwe le sengwe e bile ba sa robale kwa gae.
- (2)
- 16.5 Puso e kgonne go duedisa Motsamai R300 ya go tlamela lelapa la gagwe. (Dikarabo tsa bathuthi tse di nepagetseng di elwe tlhoko.)
- (2)

- 16.6 Ba tshwana bothe ka gore ba tlie go ungwa mo go Motsamai. (2)
- 16.7 O tswa ka ngoba e sa fothwa gonne lebenkele le ne le kwadiwe ka Sentebaleng, morwa wa ga *Suzan*. (2)
- 16.8 O latlhegetswe ke madi a dipheñsene le tsotlhe tse a ka bong a di abetswe ka ntsha ya go thudisa dikoloi tsa feme. (2)
- 16.9 Ee - gonne a ne a paletswe ke go ntlhokomela mo kgodisong ya me. Nnyaya - gonne ke motsadi wa gago, mo neye tloto ya bofelo. (Dikarabo tsa bathathojwa di elwe tihoko). (2)
- 16.10 Ee - gonne batho ba ikgobokanyetsa ka mekgwa e e farologaneng, e e maswe. Nnyaya - gonne *Suzan* o ne a sa nne sekai se sentle mo ngwaneng wa gagwe ka go dira dilo tse di tswileng mo tseleng. (Dikarabo tsa bathathojwa di sekasekwe). (2)
- 16.11 Ee, gonne dilo o di tiriile ka ntsha ya go tihoka maikarabelo le go ija dithata. (2)
- 16.12 Nnyaya, gonne o ne a tiholela bana bothata ka ditiro tsa gagwe tse di maswe. (Dikarabo tsa bathathojwa di sekasekwe). (2)

[25]

25 PALOGOTLHE YA KAROLO YA C:
80 PALOGOTLHE:

RUBORIKI
7.1 PUO YA GAE
7.1.1 RUBORIKI YA GO TSHWAYA DITLHAMO TSA MABOKO

<p>Ruboriki ya go tshwaya ditlhamo tsa Poko puo ya Gae Maduo 10</p>	<p>Puo Kagego, tatelano ya dintlha le tthagiso, puo, segalo le setaele se se dirisitsweng mo tihamong</p>	<p>Phithhelelo ka dinalede. -Popego e e nyalelanang. -Matseno le bokhutlo jwa maemo a a kwa godimo. -ngangisano e e bopegileng, puo, segalo le setaele se se tthoithegileng mme se nepagetse.</p>	<p>Phithhelelo ka matsetseloko -Tlhamo e e bopegileng sentle. - matseno a a tumedisang le bokhutlo. - ngangisano le mola wa kakanyo o o bonolo go ka latelwa. - puo, segalo le setaele se se nepagetse. - tthagiso e ntle tota.</p>	<p>Phithhelelo e e tletseng - Popego e e siameng le ngangisano e e welang. - matseno le bokhutlo le diemana tse di nyalelanang sentle. - kwelano ya ngangisano e ka latelwa. - puo, segalo le setaele se se napagetseng mo go rieng.</p>	<p>Phithhelelo e e tumedisang -Bosupi jwa popego bo a bonagala. -Tlhamo e tihalela tateleano ya dintlha. -Diphoso tsa puo ga di diritsi. -Segalo le setaele di a tsamaisan di batlle di siama.</p>	<p>Phithhelelo ka tekano -Popego e na le diphoso. -Ga go tateleano ya dintlha. -Diphoso tsa puo di a bona. -Segalo le setaele ga di tsamaelane le malkaelelo a se se kwadilweng. -Ditemana di tletse diphoso</p>	<p>Phithhelelo e e potlana Popego e e bokoa. -Dintlha ga di latelane. -Diphoso tsa puo le setaele go supa kwalo e e bokoa. -Segalo le setaele ga di tsamaelane le lekwalo. -Ditemana di na le diphoso.</p>	<p>Ga a fitlhelala Setlhogo ga se tsamaisane le dieng. -Ga go bopaki ba letlhomeso le tateleano ya dintlha. -Puo e e bokoa. -Setaele le puo e e fosagetseng. -Ditemana ga di a agega sentle.</p>
<p>Diteng Go naya thanolo ya setlhogo, boteng jwa ngangisano, hosiamisi le go tthaloganya leboko.</p>								
<p>Phithhelelo ka dinalede. - Boteng jwa thanolo ya setlhogo, dintlha tsoithe di tthoithomisiswe - dinalede / bontente: 90% + bontle tota 80-89%.</p>	<p>7 80-100%</p>	<p>7 80 – 100%</p>	<p>6 70 – 79%</p>	<p>5 60 – 69%</p>	<p>4 50 – 59%</p>	<p>3 40 – 49%</p>	<p>2 30 – 39%</p>	<p>1 0 – 29%</p>

<p>Phithhelelo ka matseseleko -Matseseleko a sethogo, diritha tsotlhe di tlhohlomistswa. - diritha tsotlhe di sekasekwe</p>	<p>6 70-79%</p>	<p>7½ – 8½</p>	<p>7 – 8</p>	<p>6½ – 7½</p>	<p>6 – 7</p>			
<p>Phithhelelo e fletseng Dikarabo dingwe di tsamaelana le sethogo mme ngangisanofkganetso ga e maleba. - O palelswa ke go araba dipotso -Diritha dingwe ga di na bopaki go bontsha fa di tsamaelana le sethogo. -Bokoa thata mo ditlhanyeng le mo lebokong.</p>	<p>5 60-69%</p>	<p>7 – 8</p>	<p>6½ – 7½</p>	<p>6½ – 7½</p>	<p>5½ – 6½</p>	<p>5 – 6</p>		

<p>Phithhelelo e e itumedisang Dikarabo dingwe di tsamaelana le setlhogo mme ngangisano/kganetso ga e maleba. -O palelwe ke go araba dipotso -Dintlha dingwe ga di na bopaki go bontsha fa di tsamaelana le setlhogo. -Bokoa thata mo ditlangweng le mo lebokong.</p>	<p>4 50-59%</p>		<p>6 – 7</p>	<p>5½ – 6½</p>	<p>5 – 6</p>	<p>4½ – 5½</p>	<p>4 – 5</p>	
<p>Phithhelelo ka takano -Matleko fela a go araba dipotso. -Matleko a go araba dipotso a a kwa tlase nyana. -Dikarabo tsa setlhogo. tse di sa tsepamang. -Kganetso e e sa totang ya bosiamisi jwa leboko. -Moithuti ga a ise a tihaloganye sethangwa le leboko senle.</p>	<p>3 40-49%</p>			<p>5 – 6</p>	<p>4½ – 5½</p>	<p>4 – 5</p>	<p>3½ – 4½</p>	<p>3 – 4</p>